

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Kirkkolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että seurakunnan päätöksestä tuomiokapitulille tehtävä alistus poistuisi kolmessa asiassa ja kirkkohallitukselle tehtävä alistus yhdessä asiassa. Seurakunnan päätösvalta kasvaisi kahdessa asiassa. Lisäksi kirkkohallitus päättäisi ilman tuomiokapitulin esitystä seurakunnan siirtämisestä toiseen hiippakuntaan seurakunnan enemmistön kielen vaihduttua.

Muutoksilla pyritään lisäämään seurakuntien itsenäistä päätösvaltaa ja keventämään kirkon hallintoa. Samaa tavoitetta edistää

kirkolliskokouksen päätös useiden kirkkojärjestykseen sisältyvien alistussäännösten kumoamisesta. Nämä muutokset tulisivat voimaan samanaikaisesti nyt kirkkolakiin ehdotettujen muutosten kanssa.

Lisäksi kirkkolakiin ehdotetaan tehtäväksi Euroopan talousalueen valtioiden kansalaisten koulutuksen ja ammatillisen harjoittelun tunnustamisesta annetun lain muuttamisesta aiheutuvat muutokset.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Seurakunnan siirtäminen toiseen hiippakuntaan enemmistön kielen vaihduttua

Kirkkolain (1054/1993) 3 luvun 6 §:n 3 momentin mukaan kirkkohallitus päättää tuomiokapitulin esityksestä seurakunnan siirtämisestä toiseen hiippakuntaan, jos seurakunnan jäsenistö on muuttunut niin, että seurakunnan enemmistön kieli on vaihtunut.

Muutokset seurakuntien kielisuhteissa aiheuttavat käytännössä hankalia ristiriitatilanteita eri kieliryhmien välillä. Lain tulisi olla

niin selkeä, että se estää ristiriitojen syntyminen. Tämän vuoksi ehdotetaan säännöksen muuttamista niin, että seurakunta siirrettäisiin toiseen hiippakuntaan automaattisesti sen jälkeen, kun seurakunnan enemmistön kielen vaihtumisesta on kulunut viisi vuotta. Kirkkohallituksen tulisi tällöin päätöksellään todeta seurakunnan siirtäminen toiseen hiippakuntaan.

1.2. Ulkomaiset opinnot ja tutkintotodistukset

Euroopan talousalueen valtioiden kansalaisten koulutuksen ja ammatillisen harjoitte-

lun tunnustamisesta annetun lain muuttamisesta annettu laki (419/1997) tuli voimaan 15 päivänä kesäkuuta 1997. Lain nimike muutettiin kuulumaan "laki Euroopan yhteisön yleisen tutkintojen tunnustamisjärjestelmän voimaansaaposta".

Opetusministeriön yhteydessä toimiva ulkomaantutkintojen neuvottelukunta siirrettiin mainitulla lailla opetushallituksen yhteyteen. Samalla lakiin tehtiin muutoksia, jotka johtuvat Suomen liittymisestä Euroopan unioniin. Lakia sovelletaan myös Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen tai Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden toisen osapuolen kanssa tekemän muun sopimuksen mukaisesti. Tällaisia sopimuksia ovat Euroopan unionin jäsenyyttä hakeneiden valtioiden kanssa tehdyt niin sanotut Eurooppa-sopimukset.

Kirkkolain 6 luvun 2 a §:ssä ja kirkkojärjestyksen 6 luvun 8 a §:ssä säädetään Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaisen suorittaman koulutuksen ja ammatillisen harjoittelun tuottamasta kelpoisuudesta kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän virkaan. Pykälissä viitataan Euroopan talousalueen valtioiden kansalaisten koulutuksen ja ammatillisen harjoittelun tunnustamisesta annettuun lakiin. Koska lain soveltamisalaa on laajennettu ja lain nimike on muutettu, vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäviksi kirkkolain 6 luvun 2 a §:n 1 momenttiin.

1.3. Seurakuntayhtymän perussäännön muuttaminen

Kirkkolain 11 luvun 1 §:n mukaan saman kunnan alueella olevien seurakuntien on muodostettava seurakuntayhtymä. Yhtymän voivat muodostaa myös kahden tai useamman kunnan alueella olevat seurakunnat. Seurakuntayhtymälle on mainitun luvun 4 §:n mukaan hyväksyttävä perussääntö, jossa määrätään ainakin siitä, onko seurakuntien yhteistalous täydellinen vai osittainen, sekä siitä, mitä tehtäviä annetaan yhtymän hoidettavaksi. Kirkkolain mainitun luvun 4 ja 5 §:n mukaan perussääntöä koskeva kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston päätös on aina alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi. Perussääntöön ei siis voida tehdä vähäisiääkään muutoksia alistamatta päätöstä kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

Seurakuntayhtymän perustamista, yhteista-

louden muodon muuttamista tai yhtymän purkamista koskevat päätökset ovat yhtymän seurakuntien kannalta niin merkittäviä, että näiltä osin nykyinen alistusjärjestelmä on perusteltu. Sen sijaan kirkkolain 11 luvun 5 §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että perussäännön muuta muuttamista koskevaa päätöstä ei enää tarvitsisi alistaa kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

1.4. Yhteisen kirkkovaltuuston paikkajako

Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärästä ja seurakuntien paikkajaosta on säännökset kirkkolain 11 luvun 7 §:ssä ja kirkkojärjestyksen 10 luvun 9 §:ssä. Paikkajaosta päätettäessä tuomiokapitulilla ei itse asiassa ole vapaata harkintavaltaa, vaan paikkajako määräytyy suoraan edellä mainittujen säännösten nojalla. Näin ollen kirkkolain 11 luvun 7 § 2 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhteinen kirkkovaltuusto vahvistaa kutakin vaalikautta varten paikkojen jaon seurakuntien kesken.

1.5. Yhteisen kirkkovaltuuston päätösvalan siirtäminen seurakuntaneuvostolle

Kirkkolain 11 luvun 10 §:n mukaan yhteisen kirkkovaltuuston päätösvaltaa voidaan ohje- tai johtosäännöllä siirtää säännössä mainituissa asioissa yhteiselle kirkkoneuvostolle, sen jaostolle ja yhtymän johtokunnalle sekä tuomiokapitulille alistettavalla päätöksellä seurakuntaneuvostolle. Päätösvaltaa ei kuitenkaan saa siirtää kirkkolain 9 luvun 1 §:n 2 momentissa mainituissa asioissa.

Seurakuntayhtymän ja sen seurakuntien tulisi voida nykyistä vapaammin järjestää perussäännön puitteissa päätösvalan yksityiskohtaista käyttöä. Tämän vuoksi kirkkolain 11 luvun 10 §:ssä säädetty alistusmenetely tapauksissa, joissa yhteinen kirkkovaltuusto siirtää päätösvaltansa seurakuntaneuvostolle, ehdotetaan poistettavaksi.

1.6. Kirkonmaan ja seurakunnan kiinteän omaisuuden vuokraaminen yli kymmeneksi vuodeksi

Kirkkolain 14 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan kirkonmaan ja seurakunnan kiinteän omaisuuden vuokraamista koskeva päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi,

jos vuokra-aika on yli viisi vuotta. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että alistusvelvollisuus koskee vain sellaisia kirkonmaan ja seurakunnan kiinteän omaisuuden vuokrasopimuksia, joissa vuokra-aika on yli kymmenen vuotta. Alistusvelvollisuuden säilyttämistä näissä tapauksissa perustellaan sillä, että seurakunnilla on vielä verrattain runsaasti vuokratontteja, joita koko ajan myydään vuokramiehille. Nykyisin huomattava osa maanvuokrasopimuksista koskee vanhojen sopimusten uudistamista sekä rantatonttien vuokrauksia. Seurakunnilla on jossain määrin myös liiketontteja ja maatalousmaata. Jos seurakunta vuokraa niitä hyvin pitkäksi ajaksi liian halvalla, seurakunta tosiasiaa menettää ne.

1.7. Testamentilla tai lahjana saadun omaisuuden käyttötarkoituksen muuttaminen

Seurakunnan määrätarkoitukseen lahjana tai testamentilla saaman omaisuuden käyttötarkoitusta voidaan joutua muuttamaan sen vuoksi, että omaisuuden käyttö alkuperäisten määräysten mukaisesti on tullut mahdottomaksi tai ilmeisen hyödyttömäksi. Päätös, jolla omaisuuden käyttötarkoitusta on muutettu, on kirkkolain 15 luvun 4 §:n 3 momentin mukaan alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

Kuntien ja seurakuntien saamien lahjoitus- ja testamenttivarojen käyttötarkoitusta on säännelty varhemmin verrattain tiukasti. Esimerkiksi kunnissa valtuuston asiaa koskeva päätös oli aiemmin alistettava sisäasianministeriölle ja myöhemmin lääninhallitukselle. Käsitukset alistusvelvollisuuden tarpeellisuudesta ovat kuitenkin vuosikymmenten myötä muuttuneet, ja kunnallishallinnossa päätösvalta kuuluu nyttemmin valtuustolle. Uuden kuntalain (365/1995) mukaan testamentilla tai lahjana saadun omaisuuden käyttötarkoituksen muutosta ei siten enää alisteta lääninhallituksen vahvistettavaksi.

Seurakunnissa lahjoitus- ja testamenttiva-

roilla ei ole kovinkaan suurta merkitystä. Kirkkovaltuustotasolla pystytään arvioimaan käyttötarkoituksen muutoksen edellytykset ja vaikutukset. Esityksessä ehdotetaankin toteutettaviksi samat muutokset kuin muulla julkisella sektorilla.

Edellä esitetyin perustein kirkkolain 15 luvun 4 §:n 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi.

2. Esityksen taloudelliset ja organisaatoriset vaikutukset

Ehdotetut muutokset merkitsevät seurakuntien omavastuun kasvamista ja päätöksenteon kevenemistä. Samalla vähenee tuomiokapitulien ja kirkkohallituksen näihin asioihin kohdistuva työpanos. Kysymys ei tosin ole kovin merkittävästä laskennallisesta työpanoksesta. Esityksen taloudelliset vaikutukset jäävät siten vähäisiksi. Suurin hyöty koitunee seurakunnille asioiden hoidon nopeutumisenä ja hallinnollisen työn vähene-
misenä.

3. Asian valmistelu

Alistussäännöksiä koskevat muutosehdotukset perustuvat kirkkohallituksen asettaman työryhmän valmisteluun. Työryhmän mietinnöstä on pyydetty lausunnot kaikilta tuomiokapituleilta, otannan perusteella 100:lta seurakunnalta sekä 28:lta täydellisen yhteistalouden seurakuntayhtymältä. Kirkkoliskokouksessa asia on valmisteltu lakivaliokunnassa, ja hallintovaliokunta on antanut asiasta lausunnon.

Tutkintojen tunnustamista koskeva muutosehdotus on valmisteltu kirkkohallituksessa ja kirkolliskokouksen lakivaliokunnassa.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kirkkolain muuttamisesta

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 26 päivänä marraskuuta 1993 annetun kirkkolain (1054/1993) 15 luvun 4 §:n 3 momentti sekä

muutetaan 3 luvun 6 §:n 3 momentti, 6 luvun 2 a §:n 1 momentti, 11 luvun 5 §:n 1 momentti, 7 §:n 2 momentti ja 10 § sekä 14 luvun 4 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 6 luvun 2 a §:n 1 momentti laissa 59/1996, seuraavasti:

3 luku

Kirkon hallinnollinen ja kielellinen jako

6 §

Seurakunnan kuuluminen hiippakuntaan

Kun seurakunnan jäsenistössä on tapahtunut sellainen muutos, että enemmistön kieli on vaihtunut ja tämä muutos on kestänyt viisi vuotta, kirkkohallitus päättää seurakunnan siirtämisestä toiseen hiippakuntaan.

6 luku

Viranhaltijat ja työntekijät

A. Yleiset säännökset

2 a §

Ulkomaiset opinnot ja tutkintotodistukset

Euroopan yhteisön yleisen tutkintojen tunnustamisjärjestelmän voimaantulosta annetussa laissa (1597/1992) tarkoitetun valtion kansalaisen suorittaman koulutuksen ja ammatillisen harjoittelun tuottamasta kelpoisuudesta kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän virkaan on soveltuvin osin voimassa, mitä siitä on sanotussa laissa säädetty.

11 luku

Seurakuntayhtymä

5 §

Perussäännön muuttaminen ja yhtymän purkaminen

Seurakuntayhtymän perussäännön muuttamista tai yhtymän purkamista koskevan päätöksen tekemiseen vaaditaan, että vähintään kaksi kolmannelta saapuvilla olevista ja enemmän kuin puolet kaikista yhteisen kirkkovaltuuston jäsenistä sitä kannattaa. Yhtymän purkamista koskeva päätös sekä sellainen perussäännön muuttamista koskeva päätös, jolla muutetaan yhteistalouden muotoa, on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

7 §

Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenet

Jäsenten paikoista annetaan kullekin seurakunnalle ensin kaksi paikkaa tai, jos seurakuntia on enemmän kuin kaksikymmentä, yksi paikka. Muut paikat jaetaan seurakuntien väkilukujen suhteessa. Paikkojen jaon vahvistaa yhteinen kirkkovaltuusto kutakin vaalikautta varten.

10 §

Päätösvaltan siirtäminen

Yhteisen kirkkovaltuuston päätösvaltaa voidaan ohje- tai johtosäännöllä siirtää säännössä mainituissa asioissa yhteiselle kirkkoneuvostolle, sen jaostolle ja yhtymän johtokunnalle sekä yhteisen kirkkovaltuuston päätöksellä seurakuntaneuvostolle. Päätösvaltaa ei kuitenkaan saa siirtää 9 luvun 1 §:n 2 momentissa mainituissa asioissa.

14 luku

Kirkko, seurakunnan kiinteistöt ja rakennussuojelu

4 §

Muun kiinteistön luovuttaminen

Kirkonmaan ja seurakunnan kiinteän omaisuuden vuokraamista koskeva päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi, jos vuokra-aika on yli 10 vuotta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Opetusministeri *Olli-Pekka Heinonen*

Laki

kirkkolain muuttamisesta

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 26 päivänä marraskuuta 1993 annetun kirkkolain (1054/1993) 15 luvun 4 §:n 3 momentti sekä
muutetaan 3 luvun 6 §:n 3 momentti, 6 luvun 2 a §:n 1 momentti, 11 luvun 5 §:n 1 momentti, 7 §:n 2 momentti ja 10 § sekä 14 luvun 4 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 6 luvun 2 a §:n 1 momentti laissa 59/1996, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 luku

Kirkon hallinnollinen ja kielellinen jako

6 §

Seurakunnan kuuluminen hiippakuntaan

Milloin seurakunnan jäsenistössä on tapahtunut sellainen muutos, että enemmistön kieli on vaihtunut, kirkkohallitus päättää *tuomiokapitulin esityksestä* seurakunnan siirtämisestä toiseen hiippakuntaan.

Kun seurakunnan jäsenistössä on tapahtunut sellainen muutos, että enemmistön kieli on vaihtunut *ja tämä muutos on kestänyt viisi vuotta*, kirkkohallitus päättää seurakunnan siirtämisestä toiseen hiippakuntaan.

6 luku

Viranhaltijat ja työntekijät

A. Yleiset säännökset

2 a §

Ulkomaiset opinnot ja tutkintotodistukset

Euroopan talousalueen valtion kansalaisen suorittaman koulutuksen ja ammatillisen harjoittelun tuottamasta kelpoisuudesta kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän virkaan on soveltuvin osin voimassa, mitä siitä on säädetty Euroopan talousalueen valtioiden

2 a §

Ulkomaiset opinnot ja tutkintotodistukset

Euroopan yhteisön yleisen tutkintojen tunnustamisjärjestelmän voimaanpanosta annetussa laissa (1597/1992) tarkoitetun valtion kansalaisen suorittaman koulutuksen ja ammatillisen harjoittelun tuottamasta kelpoisuudesta kirkon, seurakunnan tai seurakun-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kansalaisten koulutuksen ja ammatillisen harjoittelun tunnustamisesta annetussa laissa (1597/92).

tayhtymän virkaan on soveltuvin osin voimassa, mitä siitä on sanotussa laissa säädetty.

11 luku

Seurakuntayhtymä

5 §

Perussäännön muuttaminen ja yhtymän purkamisen

Seurakuntayhtymän perussäännön muuttamista tai yhtymän purkamista koskevan päätöksen tekemiseen vaaditaan, että vähintään kaksi kolmannelta saapuvilla olevista ja enemmän kuin puolet kaikista yhteisen kirkkovaltuuston jäsenistä sitä kannattaa. Päätös on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

5 §

Perussäännön muuttaminen ja yhtymän purkamisen

Seurakuntayhtymän perussäännön muuttamista tai yhtymän purkamista koskevan päätöksen tekemiseen vaaditaan, että vähintään kaksi kolmannelta saapuvilla olevista ja enemmän kuin puolet kaikista yhteisen kirkkovaltuuston jäsenistä sitä kannattaa. *Yhtymän purkamista koskeva päätös sekä sellainen perussäännön muuttamista koskeva päätös, jolla muutetaan yhteistalouden muotoa*, on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

7 §

Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenet

Jäsenten paikoista annetaan kullekin seurakunnalle ensin kaksi paikkaa tai, jos seurakuntia on enemmän kuin kaksikymmentä, yksi paikka. Muut paikat jaetaan seurakuntien väkilukujen suhteessa. Paikkojen jaon vahvistaa tuomiokapituli kutakin vaalikautta varten.

Jäsenten paikoista annetaan kullekin seurakunnalle ensin kaksi paikkaa tai, jos seurakuntia on enemmän kuin kaksikymmentä, yksi paikka. Muut paikat jaetaan seurakuntien väkilukujen suhteessa. Paikkojen jaon vahvistaa *yhteinen kirkkovaltuusto* kutakin vaalikautta varten.

10 §

Päätösvallan siirtäminen

Yhteisen kirkkovaltuuston päätösvaltaa voidaan ohje- tai johtosäännöllä siirtää säännössä mainituissa asioissa yhteiselle kirkkoneuvostolle, sen jaostolle ja yhtymän johtokunnalle sekä tuomiokapitulille alistettavalla

10 §

Päätösvallan siirtäminen

Yhteisen kirkkovaltuuston päätösvaltaa voidaan ohje- tai johtosäännöllä siirtää säännössä mainituissa asioissa yhteiselle kirkkoneuvostolle, sen jaostolle ja yhtymän johtokunnalle sekä *yhteisen kirkkovaltuuston* pää-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

päätöksellä seurakuntaneuvostolle. Päätösvaltaa ei kuitenkaan saa siirtää 9 luvun 1 §:n 2 momentissa mainituissa asioissa.

töksellä seurakuntaneuvostolle. Päätösvaltaa ei kuitenkaan saa siirtää 9 luvun 1 §:n 2 momentissa mainituissa asioissa.

14 luku

Kirkko, seurakunnan kiinteistöt ja rakennussuojelu

4 §

Muun kiinteistön luovuttaminen

Kirkonmaan ja seurakunnan kiinteän omaisuuden vuokraamista koskeva päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi, jos vuokra-aika on yli 5 vuotta.

Kirkonmaan ja seurakunnan kiinteän omaisuuden vuokraamista koskeva päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi, jos vuokra-aika on yli 10 vuotta.

15 luku

Seurakunnan talous

4 §

Määrätarkoitukseen lahjana tai testamentilla saatu omaisuus

Päätös, jolla omaisuuden käyttötarkoitusta on muutettu, on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

(3 mom. kumotaan)

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .*